Оріон

Катерина Пономарьова

Українська мова.

БУКВАР

Частина 2

1 клас

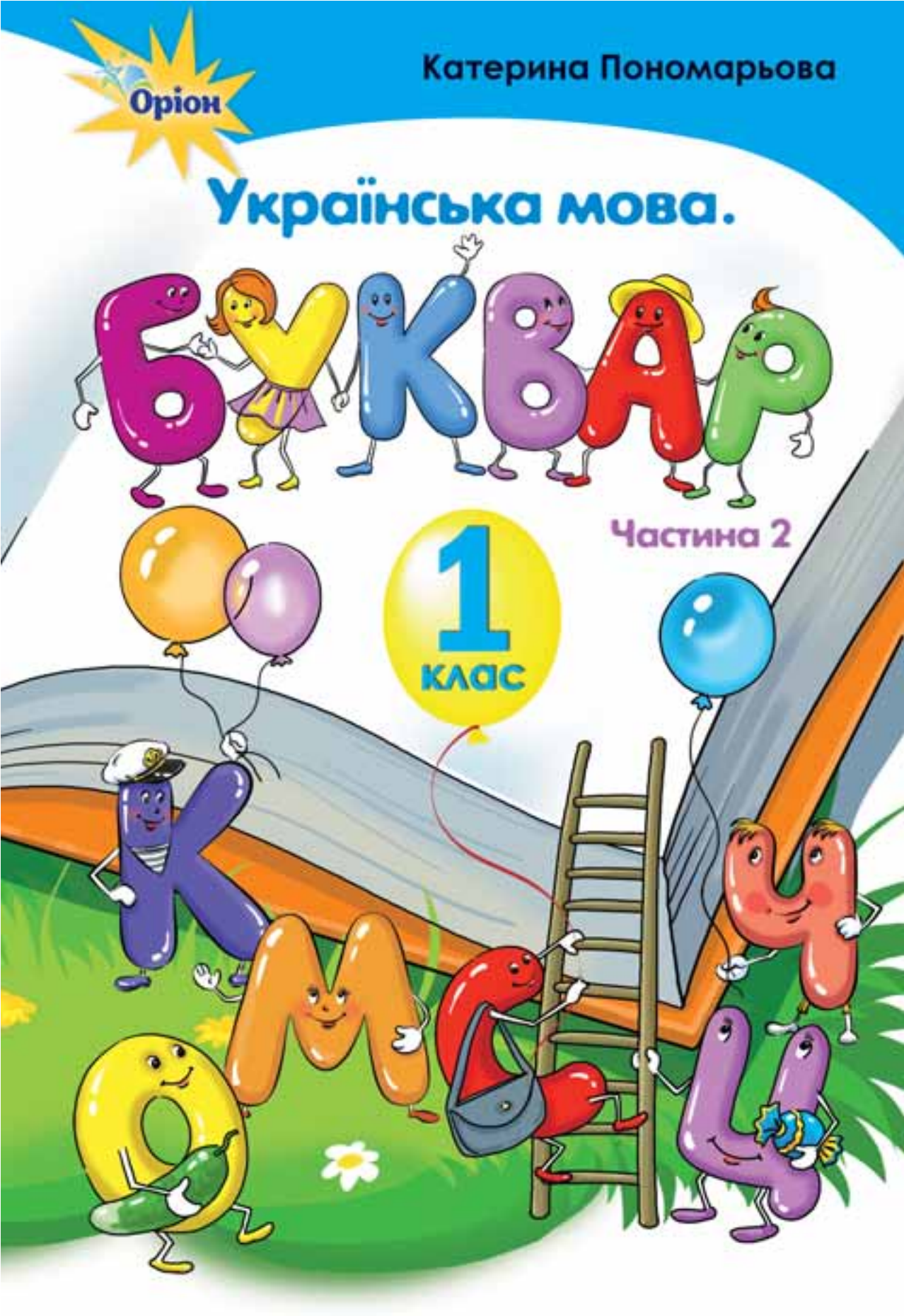

Катерина Пономарьова

Українська мова.

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України

Київ
Оріон
2018

УДК 811.161.2(075.2)
П56

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 06.07. 2018 № 734)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Умовні позначення:

— розкажи або прочитай

— поміркуй і поясни

— попрацюй у парі або групі

— розкажи про свій настрій на уроці

Пономарьова К. І.
П56 Українська мова. Буквар : Підручник для учнів першого класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Ч. 2 // К. І. Пономарьова. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018. — 128 с . : іл.
ISBN 978-617-7485-85-7.

УДК 811.161.2(075.2)

ISBN 978-617-7485-85-7

© К. І. Пономарьова, 2018
© УОВЦ «Оріон», 2018

Розкажи, чим зайняті діти на малюнку.

Читаю і розповідаю

Прочитай завдання Читалочки.

Віталик	Рекс	песик
Дмитрик	Барбос	котик
Оксанка	Димóк	рибки
Маринка	Маркіз	канарейка

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Рекс.
Рибки і котик.
У Дмитрика Рекс.
У Оксанки рибки.
А в Маринки?
У Маринки буде котик.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

На перерві діти завели розмову про домашніх тварин. Дмитрик розповідав про свого песика Рекса. Оксанка — про рибок в акваріумі. А Марині не було про кого розказувати. Вона не мала тваринок у домі.

Маринка давно просила маму купити котика. Але мама казала:

— З ним буде ба[г]ато клопоту. Котика треба [г]одувати, прибирати за ним. Мені ні́коли [ц]е робити, а ти мала́. От коли підросте[ш], тоді й купимо.

Маринка [х]отіла скорі[ш]е підрости.

Поясни, чому одна дівчинка на малюнку сумна.

Назви імена дітей на малюнку.

Прочитай вірш. Придумай заголовок.

Котик Мурчик — наш голубчик:
лапки сірі, хвостик білий.
Ходить котик тихо,
буде мишкам лихо.

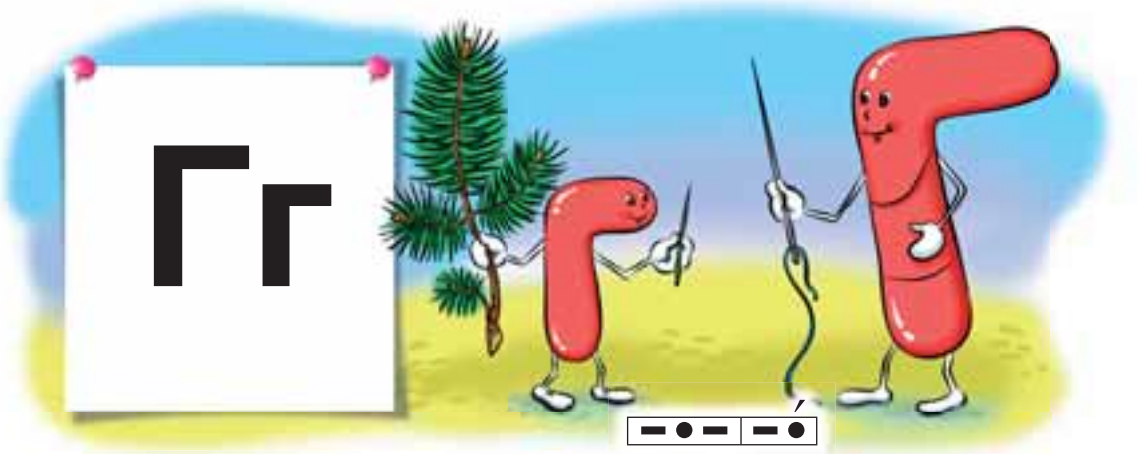

ГОЛКИ

Визнач місце букви **«ге»** в словах. Розкажи, що робить буква **«ге»** на малюнках.

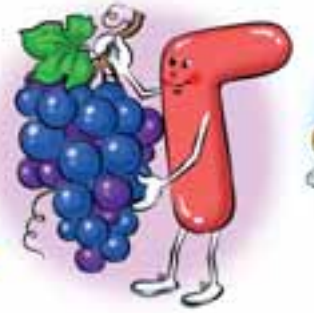

Прочитай завдання Читалочки.

аг	ог	ег	іг	иг	уг
га	го	ге	гі	ги	гу

газета горло губи гілка
гарбу́з голос гуси гірки́й
гарний горо́д густи́й огірок

ге → рой, нерал

дру → гий

доро → гий

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Вітер, блискавка і грім.

Насунуло, блиснуло, загуркотіло.

Затарабанив град.

Полила злива.

Гроза!

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Несподівано насунула велика хмара. Стало те́мно. Подув вітер. Небо прорізала блискавка.

— Гур! Гур! — загуркотів грім. З неба впали великі краплі дощу. А згодом полила́ злива. Вода заливала дороги. Вітер гнув до землі дерева, ламав гілки. По дорозі стрибав білий град. Гроза довго не вгавала.

Раптом небо просвітліло. Перестав іти дощ. Заграла різними барвами райдуга. Довкола стало так гарно!

Гг

Прочитай завдання Читалочки.

Га	Гі
Го	Ге
Гу	Ги

Га-лин-ка
Гри-го-рій
Ган-на

гні-здо
гві-здок
го-дин-ник

Прочитай текст.

У Гени новий годинник.
— Котра година? — запитала Галинка.
— У[ж]е пів на другу, — відповів Гена.
— Спасибі! — сказала Галинка.

Прочитайте удвох.

— У кого годинник?
— У Гени.
— Котра година?
— Пів на другу.
— Спасибі!
— Буд[ь] ласка!

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ег-ег-ег — вибігли на берег.
Іг-іг-іг — випав білий сніг.
Уг-уг-уг — у мене гарний друг.
Ги-ги-ги — з грибами пироги.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

На городі

У діда Богдана і бабусі Ганни великий горо́д. Вони добрі госпо́дарі.

На городі гарно вродила горо́дина. Он помідори і зелені огірки. А там — морква, круглі гарбузи́, голо́вки капусти.

До діда Богдана й бабусі Ганни завітали онуки Сергійко і Галинка. На городі Галинка ласувала огірками. А Сергійко сидів у горосі.

Городина кори́сна. Вона багата на вітаміни.

Ґа́нок

Визнач місце букви **«ґе»** в словах. Розкажи, що робить буква **«ґе»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

аґ	оґ	уґ	еґ	іґ	иґ
ґа	ґо	ґу	ґе	ґі	ґи

а-ґрус ґа-нок ґрунт

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Галинка купила бі́сер — дрібні барви́сті намисти́нки. Із бісеру вона зробила ґерда́н. Це гарна прикраса.

Ґерда́н Галинка подарувала мамі.

Порівняй значення кожної пари слів. Чим воно цікаве?

ворона
ґава

господар
ґáзда

прикраса
ґердан

палка
ґирлúґа

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Ловити ґав

Діти старанно писали букву **ґ**. А Сергійко позирáв то у вікно, то на стрілки годинника. Він думав про перерву.

Галина Петрівна сказала:

— Сергійку, не **лови ґав**, пиши.

Незабаром усі діти написали букви. А Сергійко — ні, бо **ловив ґав**.

Поясни, на якому малюнку зображено Сергійка.

Читаю і розповідаю

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Рі-рі-рі — гамірно в дворі.
Ра-ра-ра — галаслива дітвора.
Ву-ву-ву — зліпили бабу снігову.
На-на-на — ми залізли на слона.

Прочитай слова швидко і правильно.

ві-дли-га	ви-бі-гли	за-про-по-ну-вав
дра-бин-ка	злі-пи-ли	при-ста-ви-ли

Прочитай текст. Придумай заголовок.

За вікном відлига. Діти вибігли надвір. Стали ліпити снігову бабу. А потім зліпили великого слона з довгим хоботом.

Славко запропонував:

— Давайте зробимо зі слона гірку!

— Давайте! — голосно загукали діти.

Приставили до слона драбинку. По драбині Славко заліз слонові на спину. Потім сів на голову і по хоботу вниз — ніби з гірки.

Усі діти й собі полізли по драбині на слона. А потім один за одним по хоботу донизу.

Слонова гірка така весела!

Розкажи, що роблять діти.

Склади з розкиданих букв назву малюнка.

Жж

журавлі

Покажи місце букви **«же»** в словах. Розкажи, що робить буква **«же»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ож	уж	аж	еж	иж	іж
жо	жу	жа	же	жи	жі

жити	журнал	жовтий
житло́	жуйка	жовток
живий	жувати	жовтіти

дружба
дружити

жму́рки
жму́рити

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Жи-жи-жи — ти нам казку розкажи.
Же-же-же — пора спати вам уже.
Жа-жа-жа — жовті вушка у вужа.
Жу-жу-жу — по стежині побіжу.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У саду росла ожи́на. В ожині жив вуж. Він вважав себе господарем саду.

Одного разу на ожи́новий листок сів жук. Вуж виповз із ожини й сердито до жука:

— С-с-с! Не сідай на мій ожиновий листок!

А жук йому відповів:

— Ж-ж-ж! Жадібний ти!

Тут пристрибала жабка і сказала:

— Ква! Ква! Ква! Давайте жити дружно!

Відто́ді вуж, жук і жабка стали дружити. Вони ра́зом грали у жмурки.

Дружба зробила добру справу. В саду запанували мир і зла́года.

Жж

Прочитай завдання Читалочки.

Жа	Же
Жу	Жі
Жо	Жи

Жан-на
Жур-бен-ко
Жи-то-мир

Сні-жа-на
Бо-жен-ко
Жа-шків

Порівняй значення кожної пари слів. Чим воно цікаве?

сумний зажурений	теплий жарки́й	погожий гарний

Спускайся з гірки, читаючи речення.

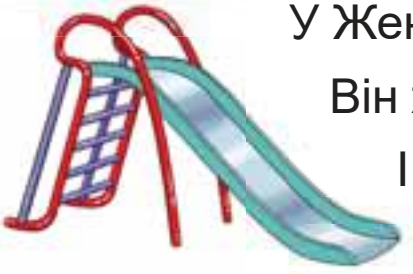

У Жені гарний настрій.

Він жартував.

І Жанна жартувала.

Обом було весело.

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Прочитай слова швидко і правильно.

ніж	морж	подорож
вуж	сторож	екіпаж
важко	ложка	смужка
книжка	ніжка	по́дружка

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Родина Журбе́нків багато подорожує. Журбенки мандрували го́рами, засмагали на побережжі морів. Побували навіть у жарки́й пустелі.

У подорожах Журбенків завжди супроводжував песик Дружок. Він бігав за жуками і метеликами. Тікав від вужа. Стрибав разом із жа́бками. Дружок усім піднімав настрій.

Подорожі були з пригодами і жартами. Про мандрівки Журбенки весело розповідали знайомим.

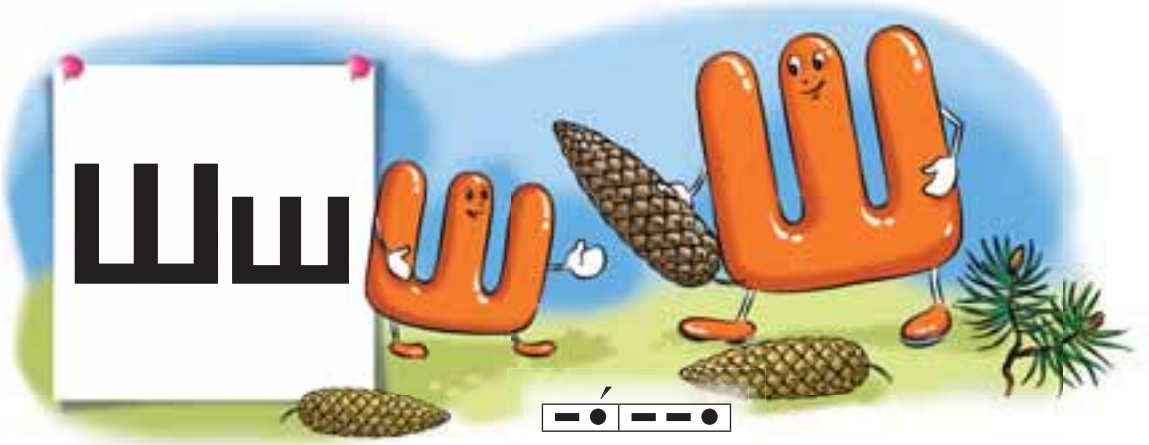

шишка

Визнач місце букви **«ша»** в словах. Розкажи, що робить буква **«ша»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

аш	іш	ош	еш	иш	уш
ша	ші	шо	ше	ши	шу

вишивати
ви́шивка
вишива́нка

шум
шумно
шуміти

шепіт
шепотіти
по́шепки

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Рушник.
Волошки і шипшина.
На рушнику вишиті волошки.
А на скатертині — шипшина.
Вишивали мама і Марина.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Мама і Шура гарно шили і вишивали. Вони вирішили приготувати рідним подарунки.

Бабусі вишили рушника. Малому Мишкові мама пошила штани. А Шура вишила на кишені машинку. Татові приготували теплу шапку. Шура вишила на ній сніжинку. Мамі Шура вишила серветку. А мама Шурі — вишиванку.

Усі подарунки зроблені від душі.

Визнач, де **ви́шивка**, а де — **вишива́нка**.

Ви́шивка — вишитий візерунок.

Вишива́нка — вишита сорочка.

Шш

Прочитай завдання Читалочки.

Ша	Ші
Шу	Ше
Ши	Шо

Шу-ра Ше-пе-тів-ка
Ше-стак Шо-стка
Ше-ре-мет Шар-го-род

швид-ко ше-сте-ро шкар-пе́-тки
шум-но шо-стий ша-пка
стра-шно стар-ший шу-ба

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Шури теплі шкарпетки, шуба і шапка. Томý морози Шурі не страшні́.

Вона бере санки і йде на гірку. Там багато дітей.

Усім весело.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ша-ша-ша — солодка жовта груша.
Шу-шу-шу — варила мама кашу.
Ши-ши-ши — букви старáнно пиши.
Ші-ші-ші — заробити гроші.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Малий Мишко вперше прийшов до школи. Його привів старший брат Сашко. Сашко вже в шостому класі. А Мишко лише наступного року піде в перший клас.

У школі красиво й зáтишно. Широкі коридори, просторі світлі класи. У класі Мишко підійшов до дошки і спробував писати.

Потім Сашко показав Мишкові спортивний зал, бібліотеку.

Мишко був задоволений.

— Скоріше б уже в перший клас, — прошепотів він.

А тобі у школі добре?

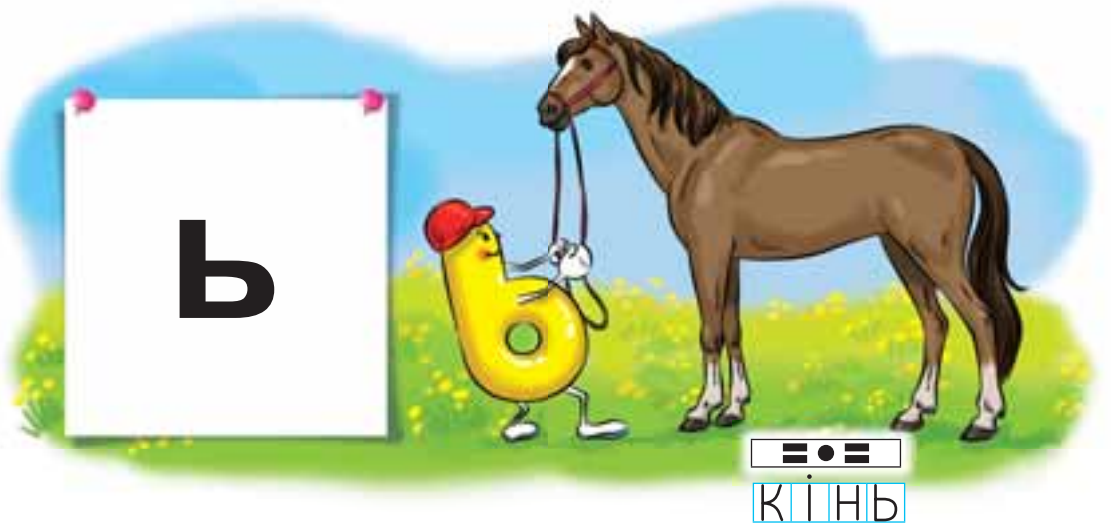

Визнач місце букви **«знак м’я́кшення»** в словах. Розкажи, що робить буква **«знак м’я́кшення»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

сі
бі
по́сті
→ ль

де
ті
осі
→ нь

паль → ма
паль → то

сі-рень-кий
бі-лень-кий
си-вень-кий

ле-гень-кий
ма-лень-кий
то-нень-кий

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ось-ось-ось — з лісу вийшов лось.
Ень-ень-ень — виліз жук на пень.
Інь-інь-інь — під деревом тінь.
Ась-ась-ась — у ставку карась.
Іль-іль-іль — подай, будь ласка, сіль.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Булька і бурулька

Сіренький котик Булька вийшов з будинку. На мить він зупинився на ґанку. Легенький вітер залоскотав йому тоненькі вуса.

Раптом на носик котикові впала крапелька води. Булька задер голову догорі́. Над ним висіла прозора бурулька.

— Скоро весна, — подумав котик. — Розтане сніг і побіжать струмки. Дерева стануть зеленими. Пташки співатимуть веселі пісеньки́. Тоді увесь день буду гратись у дворі.

ьо

пеньок

Прочитай завдання Читалочки.

со	сьо
но	ньо
ло	льо
то	тьо

сьо → мий, годні

польовий
кольоровий

слон
сон
дорога
сльози
сьомга
бадьорий

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Сьогодні гарний деньок.
Ми у літньому лісі.
Ось старий пеньок.
На нього сів кольоровий метелик.
Але ж пеньок не квітка?

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Петрика тато льот[ч]ик. Сьогодні у нього тренувальні польоти. Петрусь також ма́рить літаками. Він виросте і стане льот[ч]иком.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ень-ень-ень — сьогодні гарний день.
Ри-ри-ри — барвисті кольори.
Ва-ва-ва — доро́га польова.
Ок-ок-ок — сіли на пеньок.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

У Льоні імени́ни

У маленького Льоні сьогодні іменини. До нього прийшли друзі. Вони принесли́ різні подарунки.

Івась подарував Льоні мильні бу́льбашки. Вони були легенькі і вільно плавали в повітрі. Олесь приніс альбом і кольорові олівці. Аліна подарувала іграшкову карусель. Мишко — повітряні кульки. А Петрусь приніс справжнісінький бінокль.

Мама Льоні запросила гостей до столу і пригостила пирогом. Діти задоволено смакували.

Хх

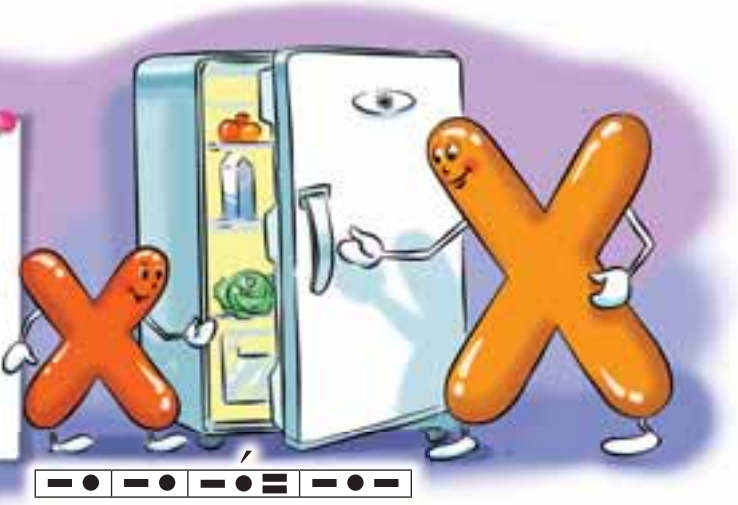

ХОЛОДИЛЬНИК

Визнач місце букви **«ха»** в словах. Розкажи, що робить буква **«ха»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ах	ох	ух	ех	их	іх
ха	хо	ху	хе	хи	хі

х — віст / мара

ру, да, мо → х

горо, горі → х

халат
халва

холод
хокей

хустка
художник

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Зима. Христинка була вдома сама. Раптом хтось постукав у вікно. Христинка насторожено запитала:

— Хто там?

Ніхто не відповів. Знову за вікном загуркотіло. Христинка заховалась за штору. Раптом хтось відхилив двері.

— Хто там? — тривожилась Христинка.

— Де ти, Христинко? — сказав знайомий голос.

— Мамо! — зраділа до́нька. — Хтось стукав до мене у вікно.

— То ху́га.

— Хто-хто? — перепитала Христинка.

— Хурто́ви́на, ві́хола, замете́ль.

— Так багато стукало?

— Та ні, одна! — посміхнулась мама.

За Аллою Свашенко

Розгадай ребус.

~~а~~ омор

Хх

Прочитай завдання Читалочки.

Ха	Хо	Ху	Хе	Хи	Хі

Хо-ма́ Хо-мен-ко Хар-ків
Ха-ри-то́н Ха-не́н-ко Хер-сон

Прочитайте удвох.

— Хто сьогодні на льоду?
— Хома і Харитон.
— У кого шайба?
— Шайба у Хоми.
— Хто забив гол?
— Харитон.
— Хокей — гра для сміливих і спритних.

Поясни, що в реченнях не так. Прочитай їх, виправивши помилки.

У слона замість носа хатка.
На спині у равлика хобот.
На морі пінились великі хóванки.
Діти грали у хвилі.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Хитрий Хома́

Хома не хотів ходити до школи. Він удавав, ніби захворів. Лежав тихо в ліжку. Ховав голову під пухову ковдру.

Мама схвильовано метушилась коло Хоми. Поставила термо́метр. Заварила чай з лі́карських трав. Дістала малину, калину, смородину.

Хома все споживав, але не видужував. Поки не прийшли його друзі. Вони хотіли запросити Хому пограти в хокей. Але ж він хворий!

Слово «хокей» мало дивовижну силу. У Хоми одразу зникла хвороба. Він повеселів і став просити маму відпустити його на хокей.

— Ох і хитра в тебе хвороба! — усміхнулась мама.

Чч

човен

Визнач місце букви **«че»** в словах. Розкажи, що робить буква **«че»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ач	уч	еч	ич	іч	оч
ча	чу	че	чи	чі	чо

час — то, ник, тина

чис — ло, то, тий

чай — ка, ник

очі
овочі

чуб
чубчик

читати
читачі

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Жив собі зайчик. Дуже скромний і ввічливий. Одного разу він вирішив переночувати в печері.

Спочатку — зазирнýв усерéдину. Там нікого не побачив. Але вирішив привітатись із печерою.

— Здрастуйте, добра печеро! Будь ласка, дозвольте мені увійти.

А в темному куточку печери вже відпочивала лисичка. Почувши зайчиків голосок, зраділа.

— Заходь, заходь, зайчику, — гостинно запросила вона. Зайчик упізнав лисиччин голос. Відчув небезпеку.

— Вибачте, — поспішно сказав він, — не буду вас турбувати.

І швидко помчав від печери подáлі.

Так увічливість уберегла зайчика від біди.

Розгадай ребус.

Ч ~~М~~

Чч

Прочитай завдання Читалочки.

Чу	Чі
Чо	Чи
Че	Ча

Чер-ка-си
Чер-ні-гів
Чай-ки

Ча́й-чен-ко
Чу-ма-че́н-ко
Чер-не́н-ко

рі
ру
ка
сві
→ чка

суни
сини
води
крини
→ чка

Прочитай скоромовку.

Засвітило сонечко
у наше віконечко.
Біжимо до річечки
зустрічати літечко.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Від спеки річка ніби схудла. У ній поменшало води. Там, де була вода, тепер лежать іржаві консервні банки, покручений дріт, різні поламані речі.

Сергійко ніколи не бачив річку в такому поганому стані. Соромно стало йому за хлопців, за себе, за всіх... Навіть здалось, ніби річка хвора і просить:

— Вилікуйте мене, приберіть сміття.

Сергійко негайно приступив до роботи. Почав чистити річку.

— Друзі прийдуть, — думав він, — і захочуть допомогти. Річчина хвороба вилікóвна.

За Василем Струтинським

Яя

яблука

Визнач місце букви **я** в словах. Розкажи, що робить буква **я** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

язик	стояти	мрія
яхта	сіяти	надія

Яблунько, яблунько зеленeнька,
кинь мені яблучко солоденьке.
Хóчу того яблучка скуштувати,
та не можу гілочки я дістати.

Катерина Перелісна

дятел

Прочитай склади і слова.

а	да	ла	на	са
я	дя	ля	ня	ся

лялька няня
земля кишеня

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Рома́севому садку ростуть яблуні. І вродили там тільки яблука. А Ромасеві закорті́ло гру́шки. Підійшов Ромась до тину. Почав перелазити у сусідній садок до Петрика. Там жовтіли груші.

Раптом зачепився за гвіздок. А штанці дир-р! — і розірвалися.

Де не взявся Петрик. А в руках у нього соковита грушка.

— Ромасю, — каже Петрик, — хочеш, я тебе грушкою пригощу, а ти мене — яблуком?..

Сидить Ромась на лавочці, тримає грушу та й думає: «І чому я так, як Петрик, не здогадався зробити?»

За Наталею Лапікурою

Яя

Прочитай завдання Читалочки.

Я-на Я-ро-слав	Я-ки́-мен-ко Ян-чу́к	Я-ре́м-че Я-го-ти́н
ма**ля**та	лис**тя**	зна**нн**я
зві**ря**та	пі**сня**	воло**сся**
пог**ляд**	ку**хня**	взу**ття**

Прочитайте удвох.

— Яблуко яке?
— Стигле, жовте, солодке.
— Ягоди які?
— Лісові, смачні, поживні.
— А буряк який?
— Столовий, червоний, соковитий.
— А яка картопля?
— Велика, кругла, корисна.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Посадила Оля жменьку квасолі.
А врожай зібрала, —
аж дві жмені стало.
Здивувалася вона —
де ж взялася ще одна?

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

У дядька Василя

Яна і Ярослав побували в дядька Василя. Він живе у селі Я́гідному. Дітям там сподобалося.

У дядька Василя велике господарство. Тут і корова, і коза, і свині. А в них малі дітки. У корови теля, у кози козеня, у свині поросята.

Господарство стереже пес Рябко. А на ґанку нявчить кішка Ася. У Асі пухнасте кошеня. Його назвали Яськóм.

Дядько Василь — гарний господар. У нього всі тварини доглянуті.

Цц

цукерки

Визнач місце букви **«це»** в словах. Розкажи, що робить буква **«це»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ац	оц	уц	ец	иц	іц
ца	цо	цу	це	ци	ці

цукор
цукро́вий

цирк
цирко́вий

цегла
цегля́ний

тане
ране
пере
→ ць

серце
сонце
віконце

рукави
сини
полуни
→ ця

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

На уроці

Сьогодні на уроці ми вивчали букву «це». Учителька пропонувала цікаві завда́ння. Спочатку ми шукали букву «це» в скоромовці:

Рано-вранці у хустинці
принесли́ зайці́ гостинці.

Потім читали віршик про синиці і суниці. А в кінці уроку вчителька повісила на дошці малюнки. Оленці доручила вибрати ті, у назві яких буква «це» на початку. Оксанці — у серéдині слова. А Гриць вибирав слова з буквою «це» в кінці.

Оленка взяла цукерку, цирк і цибулину. Оксанка — нарцис і сонце. Гриць тримав у руці тільки палац.

А олівець і перець залишились на дошці.

Хто повинен узяти ці малюнки?

Цц

Прочитай завдання Читалочки.

Ца	Це	Цо
Ці	Цу	Ци

Ца-рі́в-ка
Цвір-ку-ни́

Ца-ру́к
Ца-ре́н-ко

цвях
цуценя́

концерт
залізниця

цікавий
цінувати

Прочитай речення.

Горобці і синиці — птахи.

Зайці і лисиці — звірі.

Це́гла і цеме́нт — будівельні матеріали.

Поясни, що в реченнях не так. Прочитай їх, виправивши помилки.

На грядці дозріла синиця.

У саду поселилась суниця.

Утвори слова за зразком.

Багато	Один
пальці	палець
молодці	...
місяці́	...
прапорці	...

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У цьому році наші сусіди будували будинок. Машина підвозила цеме́нт, цеглу, цвя́хи.

Взялися вибирати місце для криниці. На ділянці росла верба. Там і криницю викопали. Бо в народі кажуть:

— Де вербиця, там смачна́ водиця.

Будівництво тривало ціле літо. Спочатку заклали з цементу міцний підму́рок. За два місяці ви́мурували з цегли стіни. Потім звели́ дах, поставили вікна і двері.

Спостерігати за будівництвом дуже цікаво.

Юю

юрба

Прочитай завдання Читалочки.

ю → ний, нак, шка

зна, умі, літа → ю

чита, буду, співа → ю

Спускайся з гірки, читаючи вірш.

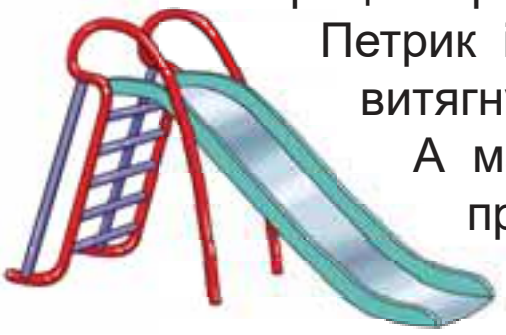

Юра рибку упіймав,
Гриць картоплі накопав,
Петрик із кринички
витягнув водички.
А маленька Юля
принеслá цибулі,
крóпу і петрушки —
зварить мама юшки.

Ігор Січовик

люстра

Прочитай склади і слова.

у	ду	лу	ну	су
ю	дю	лю	ню	сю

люди рюкзак
любов тюльпан

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Дідусь Юхим подарував Юркові книжку про верблюдів. Вона була з яскравими малюнками і дуже цікава. Юрась захопився книжкою. Навіть про іграшки забув.

Із книжки він дізнався, де живуть верблюди. Чому на спи́ні в них горби. Як довго вони можуть обходитись без води і їжі.

Юркові захотілося побувати в пустелі і побачити живого верблюда.

— У пустелю потрапити складно, — сказав дідусь. — А в зоопарк підемо. Там побачиш справжнього верблюда.

Юю

Прочитай завдання Читалочки.

Ю-рій	Ю-лі-я	Ю́-щен-ко
Юр-ко́	Ю-ля	Юр-чу́к
Ю-рась	Ю-лень-ка	Ю-хи́-мен-ко

гріють	годують	зеленіють
плавають	готують	прибирають
пірнають	рятують	поливають
вирінають	шукають	зрізають

Прочитайте удвох.

— Юля і Юрко складають рюкзак.
— Вони збираються до школи?
— Ні! Юля з Юрком ідуть у похід.
— Ідуть самі?
— Ні, з татом і мамою.
— Це правильно! З дорослими буде цікаво і безпечно.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Друзі

Юля і Юрко — справжні друзі. Вони всюди ра́зом. Уранці поспішають до школи. У класі сидять за першою партою. Дружно працюють на уроках: читають, пишуть, малюють. А на перерві полюбляють розважатися.

Юрко і Юля схожі між собою. Мають біляве волосся. З-під брів виблискують сірі очі. На носиках ряснію́ть весня́нки. І сміються друзі одна́ково ве́село.

Юля і Юрко завжди допомагають одне о́дному.

А в тебе є друзі? Розкажи про них.

Єє

ЄНОТ

Прочитай завдання Читалочки.

є → ноти, диний, днає

заєць
яєчко
краєчок

віта, вмива, одяга → ється

охороня, грі, прибира → є

Прочитай разом зі Щебетунчиком. Добери пропущені слова.

Ає-ає-ає — він багато ... .

Іє-іє-іє — гарно сонце ... .

Оє-оє-оє — тут зустрілись ... .

Ує-ує-ує — пензликом ... .

небо СИНЄ

Прочитай слова.

давнє	колишнє
вечірнє	справжнє
літнє	третє

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Лісники і є́гері пильнують ліс. Лісники охороняють рослини. А єгері піклуються про тварин.

Єгор Петрович працює єгерем. Одного разу він знайшов біля озера хворого єнота. Приніс додому і помістив його у вольє́р.

У Єгора Петровича є до́нька Єва. Вона доглядає єнота. Подає йому яєчко, окра́єць хліба, ллє водичку. Єнот ласує, але мріє повернутись у ліс.

Розгадай ребус.

є к

Єє

Прочитай завдання Читалочки.

Єв-ген Є-ва Єв-ро-па
Єв-ге-нія Є-гор Єв-па-то́-рі-я

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Євген і Єва побачили в кущах гніздо. Вирішили заглянути в нього.

— Тут яєчка, — таємниче сказала Єва.

— Аж три, — прошепотів Євген.

— Не будемо їх чіпати. Пташка може покинути гніздо, до якого торкалися люди. Тоді з яєчок не вилупляться пташенята.

Діти відійшли від гнізда. Прилетіла пташка. Вона вмостилася на яєчках.

Єва і Євген полегшено зітхнули. Пташка не покинула гнізда. Пташенята вилупляться.

Спускайся з гірки, читаючи вірш.

Єва малює, Єва співає,
Єва танцює і вишиває;
страви готує, брата годує,
підлогу миє — все Єва вміє.

Ігор Січовик

Прочитай вірш. Придумай заголовок.

Євген горіхи роздає:
— Оце — моє, оце — твоє.
— А це чиє?
— Це теж моє,
бо вже горіхів не стає.
А в вас такий Євгенко є,
що так горіхи роздає?

Любов Пшенична

Прочитай мудрі вислови.

Запам'ятай!
У жадібних людей не буває друзів.
Жадібних ніхто не поважає.

Корисна порада
Не будь жадібним,
а будь Щедрим!

Її

Їжак

Прочитай завдання Читалочки.

Ї → жа, жак, дальня

по, за, при → їхали

лі-лі-ї

зви́-ча-ї

трам-ва-ї

ї-зди-ти

по-їзд

по-їзд-ка

Прочитай вірш. Придумай заголовок.

Їжачок-хитрячок
із голок і шпичок
пошив собі піджачок.
І у тому піджачку
він гуляє по садку...

Платон Воронько

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Їхали ми, їхали, до річки доїхали,
місток переїхали, на лужок заїхали.
Стали, відпочили і далі поїхали.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Їжачок на дачі

Улітку Тетянка з бабусею відпочивали на дачі. Якось у їхній двір зайшов їжачок. Бабуся напоїла його молочком. З того часу їжачок приходив кожного дня. Тетянка частува́ла його ковбаскою, сиром, печивом.

— А що їстиме їжачок узи́мку? — стурбовано запитала Тетянка.

— Узимку йому не потрібна їжа, — відповіла бабуся. — Він залягає в сплячку. Ви́мостить собі восени́ куб'е́льце із сухої трави. І спить там аж до самої весни.

Її

українці

Прочитай завдання Читалочки.

Їх	Їн
Їм	Їл
Їс	Її

краї
країна
Україна

українка
українець
український

Київ
київський

Миколаїв
миколаївський

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ми живемо́ в Україні. Наша країна велика і красива. Куди не поїдеш, побачиш зелені гаї, безкраї поля, великі ріки і малі ручаї.

В Україні багато міст і сіл. Головне місто України — Київ.

Ми пишаємося Україною і любимо її.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Екскурсія в Київ

До класу зайшла Ольга Миколаївна.

— У суботу їдемо на екскурсію в Київ, — повідомила вона. Усі зраділи і почали готуватися до по́їздки.

Їхали поїздом. На київському вокзалі пересіли в екскурсійний автобус і поїхали містом.

Побували на майдані Незалежності, у Музеї води. Побачили виставу в лялько́вому театрі. Милува́лися Дніпром. Пройшлися по Пейза́жній алеї.

Після екскурсії із захопленням ділилися своїми враженнями.

Київ — чудове місто!

А що ти знаєш про Київ?

Фф

фонтан

Визнач місце букви **«еф»** у словах. Розкажи, що робить буква **«еф»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

аф	іф	уф	иф	еф	оф
фа	фі	фу	фи	фе	фо

фарба
фабрика
фазан

форма
фокус
фотограф

футбол
футболіст
футбольний

Прочитай разом зі Щебетунчиком і додай слова.

Фон-фон-фон — мобільний ... .
Арф-арф-арф — одягаю теплий ... .
Фін-фін-фін — в морі плаває ... .
Фель-фель-фель — у руці новий ... .

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Федька́ є альбом з фотографіями. На них усе Федько́ве життя.

Найпершу фотографію зробив його тато, коли Федько тільки народився. А ось у Федька виріс перший зубчик. На іншому фото він у фіолетових туфликах робить свої перші кроки.

Та найбільше Федькові подобається фотографія, де він із друзями грає у футбол. Це його улюблена гра.

Федько хоче навчитися фотографувати. Він мріє про новенький фотоапарат.

А в тебе є улюблені фотографії?

Фф

Прочитай завдання Читалочки.

Фа-ї-на
Федь-ко
Фе-ді-ен-ко
Фе-сен-ко

Прочитайте удвох.

— Куди прийшли Фаїна і Федько?
— У дельфінарій.
— Що робить Фаїна?
— Фаїна плаває з дельфінами.
— А Федько?
— Федько її фотографує.

Прочитай вірш Тамари Коломієць. Придумай заголовок.

На майдані, де фонтан,
у футбола грав фазан.
Був би класний футболіст —
заважає пишний хвіст.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Софійка потрапила на фіолетовий острів. Там росли фіолетові пальми. Між ними ходили фаза́ни і фламі́нго.

Ось приїхала фіолетова карета. Вона зупинилась біля фонтана. З карети вийшла фея у фіолетовому вбранні. Вона підійшла до Софійки і стала показувати фокуси.

Раптом почувся мамин голос:

— Донечко, прокида́йся!

Софійка відкрила очі, і фіолетовий острів зник. Дівчинка хотіла додивитися сон. Вона знову стулила повіки. Але фантастичний сон не повернувся.

А тобі сняться кольорові сни?

Щщ
[шч]

Визнач місце букви **«ща»** в словах. Розкажи, що робить буква **«ща»** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ащ	ущ	ощ	ищ	іщ	ещ
ща	щу	що	щи	щі	ще

ку
пла → щ
бор

ща → ве́ль
ща → стя
ща → сли́вий

щодня
щоденно

щіли́на
щедрі́вка

Спускайся з гірки, читаючи закличку.

Іди, іди, дощику,
зварю тобі борщику
і поставлю на дубочку
у зеленому гайочку.
Мені каша, тобі борщ,
щоб ішов ряснíший дощ.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Зібралися три щітки і засперечались — яка з них найбільш потрібна. Перша мовила:

— Я дуже потрібна, бо чищу одяг. Без мене люди будуть виглядати неохайно.

— А я чищу взуття, — обізвалася друга щітка. — Людину в брудно́му взутті ніхто охайною не назве.

— Найпотрібніша я, — сказала третя. — Щоранку і щовечора я чищу людям зуби. А чисті зуби — це здорові зуби.

Яка ж щітка найпотрібніша? Ти як думаєш?

Щщ
[шч]

Прочитай завдання Читалочки.

Ща	Що	Щі	Щу	Ще	Щи

Ща-сли́-ве Ще-дре́н-ко Щав-ле́н-ко
Щу́-ків-ка Щи-па-чу́к Щу-кін

Прочитай разом зі Щебетунчиком і доповни слова.

Ощ-ощ-ощ — пішов холодний ... .
Ащ-ащ-ащ — одягай скоріше ... .
Щу-щу-щу — всі сховались від ... .

Прочитай, щоб зрозуміти.

Ще́дрий — охоче ділиться тим, що має.
Щасли́вий — сповнений радості і щастя.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

— Що таке Батьківщи́на? — запитала у мами дитина. Мама щиро усміхнулась і сказала:

— Давай помірку́ємо разом. Від якого слова утворилося слово Батьківщина?

— Від слова батько.

— А ще?

— Батьки́, ба́тьківський.

— Тож Батьківщина — це все, що поєднано з батьками: батьківський дім, рідне місто чи село. А ще країна, у якій народилася людина.

Батьківщина є в кожного. Наша Батьківщина — Україна.

Що ти можеш розказати про свою Батьківщину?

Читаю і розповідаю

Спускайся з гірки, читаючи загадку.

Він продукти зберігає,
їжу в холоді тримає.
Є у ньому морозильник.
Зветься диво — ... .

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Якось Юрко вирішив налякати Іринку і сказав їй:

— У холодильнику хтось живе!

Та Іринка не злякалася, а відповіла:

— Я знаю.

Відчинили вони холодильник, а там Снігова баба. Компот з каструлі попива́є.

— Зачиніть двері, — каже, — спекотно!

Тут до кухні зайшла мама.

— Заберіть її, — сказала. — Куди я салат поставлю?

Снігова баба мовила:

— Дозвольте мені лишитися!

І Юрко з Іринкою стали просити батьків лишити Снігову бабу.

— Зробимо так, — сказав тато, — поки зима, нехай живе надво́рі. А потім відвеземо́ її на фабрику морозива. Там зимно і смачно.

— Ура! — зраділи Юрко, Іринка і Снігова баба.

За Тетяною Савченко

Поясни, що на малюнку не так, як у тексті.

Розгадай ребус.

холо ~~бу~~

[дз]

дзиґа

[дз′]

дзьоб

а	о	у	и	е	і	я	ю
дза	дзо	дзу	дзи	дзе	дзі	дзя	дзю

Прочитай на́зви малюнків.

дзво-ник

ку-ку-ру-дза

ґу-дзи-ки

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У лісі дзюркотів струмок. Над ним схилились лісові дзвіночки. Вони дивились у воду, як у дзеркало.

Прилетів ґедзь. Він став хитати дзвіночки. Хотів, щоб вони задзвони́ли. Ґедзь не знав, що лісові дзвіночки не дзвонять.

Прочитай сполучення слів. Склади з ними речення.

вода дзюрчить
горобець дзьобає
кукуру́дзяні па́лички
солодкі родзи́нки

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Олесь і Марійка люблять дивитися по телевізору передачі про тварин. Сьогодні діти дізнались багато цікавого про дзьоби́ птахів.

Виявляється, дзьоб у птаха — не прикраса. Ним він добуває їжу. Дзьоби у птахів дуже різні.

У качки дзьоб пло́ский. Ним вона збирає їжу на поверхні води. Дзьоб папуги й горобця нагадує кусачки. Птахи подрібнюють ним насіння. Дуже міцний дзьоб у дятла. Він роздовбує дзьобом кору на деревах. Дістає шкідливих личинок і комах.

ДЖМ І ЛЬ

а	о	у	и	е	і
джа	джо	джу	джи	дже	джі

Прочитай назви малюнків.

джип

бджо-ла

джин-си

Прочитай завдання Читалочки.

сидіти — сиджу́ радити — ра́джу
ходити — ходжу́ будити — буджу́
їздити — їжджу садити — саджа́ю

Прочитай сполучення слів. Склади з ними речення.

лісове джерело́ солодкий джем
маленьке дже́рельце теплий дже́мпер
джерельна вода непрохідні́ джу́нглі

Прочитай скоромовку разом зі Щебетунчиком.

Дзвінко джерело дзюрчить.
Над джере́льцем джміль дзижчить.

Тетяна Лисенко

Прочитай вірш. Придумай свій заголовок.

Бджілка

Я гукнув учора бджілці,
щоб зіграла на сопілці.
Але бджілка не змогла —
дуже за́йнята була.

Я сказав сьогодні бджілці,
щоб зіграла на сопілці.
Але бджілка не схотіла —
до квіток на луг спішила.

Завтра бджілці я скажу:
— Я тобі допоможу.
А як меду назбираєм —
на сопілці вдвох заграєм.

Сергій Цушко

Розгадай ребус.

пер

’ (апостроф)

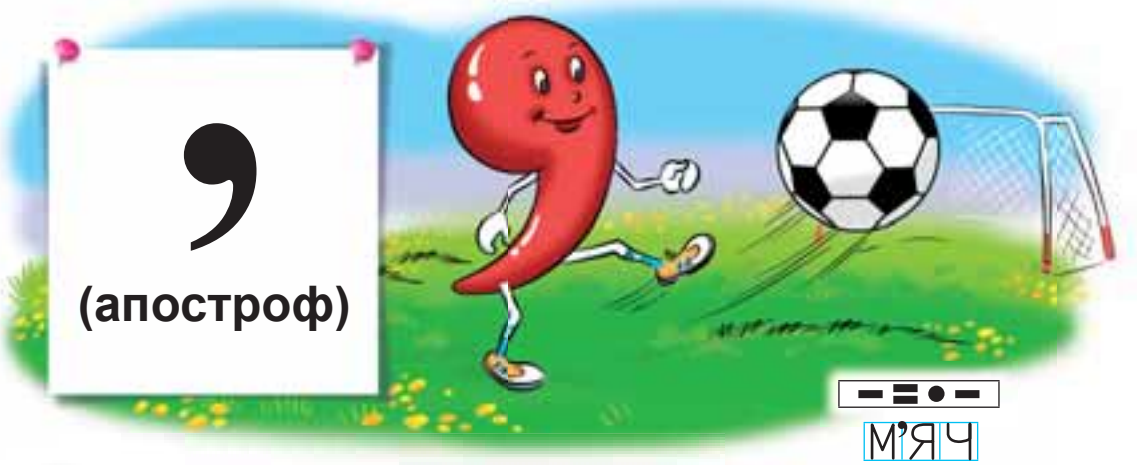

М’ЯЧ

Прочитай назви малюнків.

хом’як

п’ять

реп’яхи

Прочитай завдання Читалочки.

б’є б’ють	п’є п’ють	в’є в’ють
сім’я м’ята	п’ятá солов’ї	комп’ютер подвір’я

Прочитай вірш Олени Полянської. Придумай заголовок.

Кіт-воркіт муркоче —
мишку з’їсти хоче.
Каже: — У комп’ютера
мишка є комп’ютерна.
Заведіть під ліжком
і для мене мишку!

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Мар’янки і Дем’янка дружна сім’я.

Найстарша в сім’ї — бабуся Уляна. Вона в’яже онукам м’якéнькі шкарпетки.

За комп’ютером сидить тато. Поруч малий Дем’янко бавиться з хом’ячком. Мар’янка поливає кімнатні квіти, щоб не зів’яли. А мама спекла пиріг і заварює чай із м’ятою.

Уся сім’я сідає за круглий дерев’яний стіл. Мама люб’язно пригощає пирогом. Тато повідомляє новини з комп’ютера. Бабуся запитує, чи сподобалися Мар’янці в’язані рукавички. Дем’янко розповідає, як забив на футболі аж два м’ячі.

Прочитай текст.

Алфавіт

Алфавіт. Ти, напевно, вперше чуєш це слово. Хочеш знати, що воно означає?

Алфавітом називають розташовані в певному порядку букви. Алфавіт ще називають абе́ткою або а́збукою.

На цій сторінці ти бачиш украї́нський алфавіт. В алфавіті подано великі і малі букви. Під кожною буквою — її назва.

Прочитай по порядку на́зви букв алфавіту.

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е
а	бе	ве	ге	ґе	де	е

Є є	Ж ж	З з	И и	І і	Ї ї	Й й
є	же	зе	и	і	ї	ій (йот)

К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р
ка	ел	ем	ен	о	пе	ер

С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч
ес	те	у	еф	ха	це	че

Ш ш	Щ щ	ь	Ю ю	Я я
ша	ща	знак м’я́кшення	ю	я

Прочитай вірш Ліни Біленької. Придумай заголовок.

Буква **А** зате́мна встала,
розбуди́ла букву **Бе**:
— Чуєш? — злякано сказала, —
мишка в за́кутку шкребе.
Бе зіско́чила з полиці
і термо́сить букву **Ве**:
— Розшукать негайно кицю —
всім завдання бойове!
Ве мерщій до **Ге**, **Ґе**, **Де**:
— Хто з вас знає, киця де?
Ге, **Ґе**, **Де** того не знали,
та швиденько повставали,
підняли **Е**, **Є**, **Же**, **Зе**:
— Хто до киці повезе?
Тут вся азбука проснулась,
одягнулась та узулась:
— У похід усі на мишку!
Турбува́ти на́що кішку?!
— Нас багато! — каже **Зе**, —
мишка нас не погризе!
Наляка́ли букви мишу.
Утекла. Настала тиша…

Запитання для уважного читача.

1. Яка буква найперша почула шкря́бання мишки?

2. Чому букви не турбували кішку?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай і відгадай загадку Читалочки.

Теремок повзе.
На собі його везе
власник багатий,
слизьки́й і рогатий.

Прочитай вірш.

Хто в хатці живе?

Побачила вчора й злякалася трішки:
на спині — хатина, під стрі́хою — ріжки.
Ті ріжки ворушаться, наче антени,
і вказують шлях із хатини до мене!
— Хто ж мешкає в ній — риба, птиця чи звір?!
Ой, краще швиденько заскочу у двір,
сховаюсь отут, за кущами малини,
дивитися буду на дивну хатину:
чи їздить, чи ходить, колеса чи ніжки?
Та в хатці злякались — сховалися ріжки…
Я довго сиділа в малині зеленій,
дивилась на хатку, а хатка — на мене.

Любов Голота

Запитання для уважного читача.

1. За ким спостерігала дівчинка?

2. Які ще тварини мають роги?

3. Чим роги равлика відрізняються від рогів корови, о́леня чи кози?

4. У яких тварин роги небезпечні? Чому?

Прочитай закличку разом зі Щебетунчиком.

Равлику-павлику,
вистав свої ріжки!
Тобі два, мені два
поді́лимось обидва.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай і відгадай загадку Читалочки.

Як весе́лка, кольоровий,
має здібності до мови.
Слово птаху лиш скажіть,
він його повто́рить вмить.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Папу́жка

Тато відкрив дверцята клітки, і папужка вилетів у кімнату.

Він весело закричав і сів на шафу. Потім перелетів на вікно і довго спостерігав, як стрибають горобці по гілках дерева.

— Тату, а як ти його зловиш, щоб знову посадити в клітку? — запитав Тарасик.

— Е, синку, щоб тварини тебе слухались, треба хитрощі знати. Я папужку випустив голодним. А тепер приберу клітку, насиплю корму в годівничку, наллю чистої водички, і він сам полетить у клітку, — розповідав тато.

Так і сталося. Папужка, хоч і спостерігав за горобцями, а й свою клітку не залишав без уваги. Тільки-но тато наси́пав вівсá в годівничку, папужка злетів з вікна — і в клітку. А тато закрив дверцята.

За Людмилою Борщевською

Запитання для уважного читача.

1. Що турбувало Тарасика?

2. Який секрет знав тато, щоб повернути папугу в клітку?

3. Чи відомі тобі якісь секрети про птахів? Розкажи.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Івана Олексина.

Бачить мати, як щось пише
її мала доня, та й питає:
— Що ти робиш?
— Пишу листа Тоні.
— Але ж ти, — сміється мати, —
не вмієш писати.
— То нічого, адже Тоня
не вміє читати.

Прочитай вірш Грицька Бойка.

Де букварик?

— Де твій букварик?
— В портфелі новому.
— Ну, а портфель де?
— У столику вдома.
— Взяв би зі столу.
— Так стіл же замкнувся...
— То відімкнув би.
— Ключа я позбувся...
— Де ж це той ключ?
— У портфелі новому.
— Ну, а портфель де?
— У столику вдома.

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Що розсмішило тебе в цьому ві́рші?

2. Поясни, як така пригода могла статися з хлопчиком.

Прочитай вірш Петра Кралюка.

Що разом?

Малесенька Оля
в саду окрай хати
з букварика літери
вчиться читати.

— Ось, бачиш, комашка, —
вчить старша сестра, —
під нею три букви,
їх знати пора.

— Це О-о-о, — тягне Оля, —
це Си, а це А-а-а.
— А що буде разом?
— А разом… бджола.

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Що тебе розвеселило в цьому ві́рші?

2. Чи всі букви Оля називала правильно?

3. Як думаєш, чому Оля неправильно прочитала слово?

4. Поясни, що на малюнку не так, як у тексті.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом зі Щебетунчиком.

Добрий

Він на вулиці хлопчик приємний:
і малих захищає, і чемний.
А як прийде додому — сестричку
він щоразу тягá за косичку.

Йосип Курлат

Прочитай текст.

У гостях і вдома

Прийшов Янек до Стася в гості. Пальто повісив на вішалку. Витер черевики об підстилку. Зачесав волосся перед дзеркалом. Сказав бабусі: «Добрий день!» — і пішов у кімнату до товариша.

— Бачиш, Стасю, який твій товариш акуратний і ввічливий, — сказала бабуся.

Посíділи хлопці, подивилися книжкú. Потім Янек запросив:

— Ходімо тепер до мене.

Прийшли вони до Янека. Удома кинув Янек пальто в один куток, шапку — в інший і гукає до бабусі:

— Бабуню, то я зі Стасем. Повісь моє пальто і шапку!

Олександр Мітта

Розглянь малюнок. Визнач, хто із хлопчиків Янек, а хто — Стась.

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Прочитай ту частину тексту, яка відповідає малюнку.

2. Прочитай, як вів себе Янек у гостях.

3. Як думаєш, чому Янек по-різному поводився у гостях і вдома?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай лічилку разом зі Щебетунчиком.

Мама, тато, дід, бабуся —
всіх назву, не помилюся.
Старший братик і сестричка —
в нас сімейка невеличка.
Не спиняйте, бо зіб'юся:
мама, тато, дід, бабуся…
Старший брат, сестра і я —
отака у нас сім'я.

Варвара Гринько

Прочитай вірш Лесі Вознюк.

Татко і матуся

А у мого татка
широченні плечі:
зручно тут сидіти,
видно вдаль малечі.

Дужі та міцнющі
татко руки має.
Він мене високо
вгору підкидає.

А в матусі ручки
лагідні й тепленькі,
пригортають ніжно
до свого серденька.
Усмішка ласкава,
очі волошкові,
сповнені терпіння,
доброти, любові.
Як візьму за руки
татка і матусю,
то нічого в світі
з ними не боюся.

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Прочитай, що сказано у вірші про татка, а що — про маму.

2. Що ти хочеш розказати про свою сім'ю?

Відгадай загадки Лесі Вознюк.

З ним ніколи не сварюся,
іграшками поділюся.
Буду з ним дружити, грати.
Познайомтесь, це мій ... .

Хитрі очі, дві косички.
У веснянках ніс та щічки.
Непосида невеличка
називається ... .

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай і відгадай загадку Читалочки.

Як подивишся на нього,
бачиш в нім себе самого —
отаким, яким буваєш.
Що це, друже? Відгадаєш?

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Фо́кус-мо́кус

Дітки показували фокуси-мокуси. Підійшла черга до Федька. Хлопчик подумав, подумав та й каже:

— Я вас усіх сфотографую. І кожному покажу його фотокартку. Як хтось буде не схожий, то́му віддам свій… фотоапарат.

Діти здивовано перезирну́лись, адже у Федька не було фотоапарата. Та Федько не розгубився. Він згорнув трубочкою долоньки й приклав до ока.

— Увага! Знімаю! — і клацнув язико́м. Порився в кишенях, узяв щось у жменьку.

— Тепер кожному покажу його фотокартку.

Вибачайте, що дуже маленька — такий фотоапарат.

І підносить кожному у жменьці. Хто гляне, той усміхнеться.

— Я справді схожий, — каже всяк. Бо у Федьковій жменьці — маленьке люстéрко.

За Дмитром Чередниченком

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Який фокус-мокус придумав Федько?

2. Чому фотокартки хлопчик показував у жменьці?

3. Чи доводилося тобі показувати фокуси-мокуси? Які саме?

4. Розкажи, у що граєш ти зі своїми друзями.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Ти усміхнися небу,
усім, хто біля тебе:
і братику й сестричці,
і сонечку й травичці.
Люби усіх довкола,
удома та у школі,
і ця любов із Неба
повернеться до тебе.

Леся Вознюк

Прочитай вірш Валентина Бичка.

Великий і малий

Жили собі сусіди
на вулиці одній;
два хлопці-непосиди —
великий і малий.

В усім були несхожі
сусіди-хлопчаки.
Один поводивсь гоже,
а другий — навпаки.

Малий, узявши книжку,
дідусеві чита.
Великий тягне кішку
із тину за хвоста.

Малий дає дорогу
малятам з дитсадка.
Великий із-за рогу
їм тиче кулака…

Тож, певно, по заслузі
дісталось хлопчакам:
в малого — всюди друзі,
великий ходить сам.

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Як думаєш, якому хлопчикові веселіше й цікавіше жити? Чому?

2. Прочитай вірш ще раз. Коли читаєш про кожного хлопчика, передавай голосом своє ставлення до нього.

Вибери слова, які називають добрі справи.

допомагаю **усміхаюсь**
ламаю **дарую** **відбираю**
турбуюсь **бережу** **штовхаю**
саджаю **доглядаю**

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Кожному в пісочниці
повозитись хочеться,
бо не просто в ній пісок:
тісто в ній — на пиріжок,
для фортеці цегла в ній,
для машин — гараж нови́й.
Ось чому в пісочниці
всім погратись хочеться.

Анатолій Костецький

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Чужа іграшка

Одного дня Сашко і Стасик будували у дворі за́мок із піску.

Сашко копав пісок совком і раптом бачить — щось блищить. Він розгріб пісок. А там красива маленька машинка.

— Стасику, дивись, яка гарна машинка! — сказав Сашко.

— Дуже гарна. Бери її собі, — запропонував Стасик.

— Ні, не візьму, це не моя машинка, — відповів Сашко.

— Але ж ти її знайшов. Значить, твоя.

— Ні, машинку треба віддати тóму, хто її загубив. У нашому будинку живе маленький хлопчик. Учора я бачив, як він грався такою машинкою. Я думаю, що це він загубив її в піску.

Сашко взяв машинку і відніс хлопчику.

— Це твоя машинка?

— Моя! Моя! — зрадів малюк.

За Людмилою Борщевською

Запитання для уважного читача.

1. Хто із хлопчиків знайшов машинку?

2. Що порадив зробити зі знахідкою друг?

3. Як вчинили хлопчики?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом зі Щебетунчиком.

Киця — друг,
комп'ютер — друг:
я люблю дружити.
Друзі — річка, ліс і луг,
і книжки, і квіти.
Ще я подружу́ з Мишком
і з веселуно́м Сашком,
та з Наталкою, яка
змайструвала літака.
Адже друзів, каже тато,
не буває забагато.

Наталка Поклад

Прочитай вірш.

Сварка

Рано-вранці за дрібнички
посварились дві сестрички.
— Не чіпай моєї книжки!
Не бери ведмедя Мишки!
— Віддавай мій олівець,
що поламаний кінець!

І шматок отої стрічки,
і лялькові черевички.
— В мій куточок не ходи!
Ми у сварці назавжди!
Посідали по кутках,
надулися — глянуть страх!
А надворі дощ і вітер,
дуже сумно так сидіти!
Де не глянеш — скрізь краплинки,
навіть про́світку нема.
…Почекали дві хвилинки,
обернулись крадькома.
Вдвох одразу обернулись,
не хотіли — а всміхнулись.
Що за гра на самоті?
Вже й лялькѝ якісь не ті...
І, забувши всі дрібнички,
помирились дві сестрички.

Марія Пригара

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Прочитай, як дівчатка посварилися.
2. Якою була погода в той день?
3. Прочитай, як дівчатка помирилися.
4. Чи доводилось тобі сваритись і миритись? Розкажи, як це відбувалось.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Одягну сьогодні зранку
святкове вбрання,
бо у мене нині свято —
день народження!

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Найкращий день

Усе-таки найкращий день — це день народження. Так думають усі хлопчики й дівчатка. У цьому ще раз переконався Сергійко.

Сьогодні Сергійкові сім років. На святковий обід прийшли його друзі. Кожен привітав іменинника і вручив подарунок. Стасик подарував машинку, Василько — блакитний літачок, Костик — конструктор, Владик — альбом і кольорові олівці. Глянув Сергійко на Мар'янку, і радісно забилося серце. Дівчинка тримала коробочку з маленьким кошеням. Живий подарунок!

— Вітаю тебе, Сергійку, — сказала Мар'янка. — Сьогодні в тебе стане на одного друга більше.

— Дуже дякую, — сказав хлопчик і притис до грудей пухкенький живий клубочок.

Марія Бабенко

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Скільки друзів прийшли привітати Сергійка?

2. Прочитай, хто що подарував.

3. Хто став новим другом Сергійка?

Розглянь малюнок. Назви імена дітей. Кого художник забув намалювати?

Розкажи, як ти святкуєш свій день народження.

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Надії Кир'ян.

Хто жартує?

Ці слова, ці СЛОВА
принесла́ мені СОВА.
Їй приснився дивний СОН,
що прийшов до неї СЛОН.
Він зривав із гілки СИВУ,
синювату, спілу СЛИВУ.
Потім слон пішов у КАСУ,
потім завітав до КЛАСУ,
де навчалася СОВА,
що сказала ці СЛОВА.
Хто із вас нам розшифрує,
що за буква так жартує?

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Мурчик і Жмурчик

Мурчик і Жмурчик сиділи на бе́резі. Вони дивилися на воду. Тоді Мурчик прогорнув пісок та й каже:

— Сідай ти по той бік, а я по цей, та й будемо в школу грати.

— Як?

— Я напишу слово й прочитаю з цього кінця, а ти прочитаєш з того кінця.

— Добре.

Мурчик пише лапкою на піску: РИС. Жмурчик читає: СИР. І облизується:

— Ага, в мене смачніше!

Мурчик пише: ТІК. Жмурчик читає: КІТ. Тоді Мурчик пише: КОТО́К. А Жмурчик дивиться — аж і в нього КОТОК.

— Он який ти хитрий… — Жмурчик стирає лапкою і пише своє.

— Ой, потоп! — закричав Мурчик і вискочив на кру́чу.

— І в мене: ПОТОП. А я й не боюся, — сміється Жмурчик і прогортає хвостиком пісок.

Дмитро Чередниченко

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Чим цікаві слова, написані котиками?

2. У яку гру зі словами ти вмієш грати?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Хто здоровий, той сміється.
Все йому в житті вдається.
Він уміє працювати,
вчитись і відпочивати.
Хто здоровий, той не плаче.
Жде його в житті удача.

Прочитай вірш.

Здоровим будь!

З фізкультурою ми дружим,
різні вправи любим дуже.
«Раз, два, три, чотири!» —
чути з нашої квартири.

Глянь: без мила і водиці
умиваються дві киці.
Язичком вмиваються,
лапками втираються.

Я до крана сам дістану,
умиваюсь біля крана.
Ми́лю милом щоки, шию
і водою добре мию.

Кроленята — глянуть любо,
об морквинки чистять зуби.
І тому в них зубки цілі —
гострі-гострі, білі-білі.

В мене щіточка зубна,
подивіться: ось вона!
Зверху вниз і навпаки
чищу зуби залюбки.

Носить півник-співунéць
на голівці гребінець.
Гребінцем тим, знає кожний,
причесатися не можна.

А у мене, а у мене
є гребіночка зелена.
Я нікого не прошу —
сам голівку причешу.

Грицько Бойко

Запитання для уважного читача.

1. Що радить робити автор вірша, аби бути здоровим?

2. Як думаєш, чому про здоров'я треба турбуватися?

3. На яких малюнках художник зробив помилку?

Разом із друзями розкажіть одне одному, що корисного робить кожний для свого здоров'я.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Задивилось сонечко
на маленьку Сонечку:
Сонечка умита,
Сонечка одіта,
чисті черевички,
у косичках стрічки.
Усміхнулось сонечко
до малої Сонечки.

Грицько Бойко

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Кори́сна розмова

Вибиралася мати з малою донечкою до бабуні в гості. Одягла дівчинку в новеньку спідничку, вишиту блузочку. Посадила доню перед дзеркалом і стала чепури́ти. Розчісувала світле волосся, заплітала косички, вплітала в них красиві стрічки́. Доня тішилася стрічка́ми. А потім спитала:

— Мамо, якого вони кольору?

— Голубі, як твої очка, — сказала мама.

Сподобалось доні, що в неї оченята, як незабудки. Подумала трохи й знову запитала:

— А які мої коси, мамо?

— Золоті, доню, як пшеничне колосся.

— А губи, мамо?

— Червоні, — сказала мати.

— Червоні, як що, мамо?

— Червоні, як я́гідки малини. А тепер, доню, я в тебе щось спитаю. Якого кольору земля?

— О, це я знаю, мамо. Земля чорна.

— Чорна, як що, доню?

Глянула дівчинка на свої рученята, засоромилася й відразу побігла до умивальника…

За Теклею Білецькою

Запитання для уважного читача.

1. Куди зібралися мама й доня?

2. Чому дівчинка засоромилась і побігла до умивальника?

Пограйте із сусідом чи сусідкою по парті в театр — хтось читає запитання дівчинки, а хтось — відповіді мами.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом зі Щебетунчиком.

Днів у тижні рівно сім —
на́зви вивчимо усі.
Понеділок — перший день,
а за ним вівторок йде.
Далі середа, четвер —
твердо знаю я тепер.
Після п'ятниці — субота,
де кінчається робота.
Ну, а сьомий день який?
Та звичайно ж — вихідний.

Володимир Слєпцов

Прочитай і відгадай загадку.

Хто вони?

Їх в родині рівно сім,
і вони відомі всім.
Йдуть вони завжди по черзі,
за останнім — знову перший.
Віком рівні всі брати.
Спробуй їх назвати ти.

Прочитай вірш. Добери пропущені слова.

Хто молодець?

понеділок

Вранці ми із добрим ділом
привітали ... .
Ніченька минула скоро, —
трудовий іде ... .

вівторок

Спритна, вміла, молода
вже настала ... .
Йде четвертий день тепер,
називається ... .

середа

четвер

Діло добре ладиться,
як настала ... .
Дома скрізь кипить робота,
як почався день — ... .

п’ятниця

субота

А субота з хлібом-сіллю
привела сестру — ... .
Ось і тижневі кінець,
хто трудився — молодець.

Степан Жупанин

неділя

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Скільки днів у тижні? Назви́ їх по порядку.

2. Який день починає тиждень? А який закінчує?

3. Який день тобі найбільше подобається? Поясни чому.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай і відгадай загадку Щебетунчика.

Із дванадцяти братів
троє землю прикрашали,
троє сонцем зігрівали,
троє сипали дощами,
троє віяли снігами.
Як же звати цих братів?

Прочитай вірш.

Від зими до зими

Січень січе,
лютий лютує,
березень плаче,
квітень квітує.
Травень під ноги
стелить травицю.
Червень складає
сіно в копиці.
Липень медовий
бджілок чарує.

Серпень чудовий
булки дарує.
Вересень трусить
груші в садочку.
Жовтень гаптує
клену сорочку.
Йде листопад,
застеля килими.
Грудень надходить —
початок зими.

Федір Петров

Розглянь малюнки. Які по́ри року зображено на них? Назви́ місяці кожної пори́ року.

Прочитай уривок з вірша Катерини Перелісної.

Скільки місяці́в у році?
Ну, хто знає, говори!
І який з них веселіший
для малої дітвори?

Який місяць тобі найбільше подобається? Поясни чому.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом зі Щебетунчиком.

Що зробити, щоб удвічі
видавався торт смачнішим?
Що зробити, щоб удвічі
кожен день для вас побільшав?
Щоб і радості, і щастя
вам було — аж ні́де діти!
А немає тут секрету.
Треба з другом поділитись!

Анатолій Костецький

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Чий апельсин більший

Вийшов Мишко у двір з апельсином. І Валерчик теж виніс апельсин, та такий великий, як два кулаки. Валерчик любить, щоб у нього завжди все було найбільше і найкраще.

На лавочці сиділа бабця Катря. Валерчик підійшов до неї й питає:

— Правда, мій апельсин більший за Мишків?

— Не знаю, — загадково усміхнулася бабця. — Я поміркую, тоді скажу.

Поки вона міркувала, Валерчик свій апельсин з'їв. І Мишко теж з'їв. Тільки їли вони не однáково.

Валерчик обдер з плоду шкірку й кусав його, як яблуко. А Мишко поділив на дóльки й роздав по одній усім, хто грався у дворі. А собі лишив тільки дві.

Після цього Валерчик витер рукавом сорочки рота й питає в бабці Катрі:

— Ви вже поміркували? Уже можете сказати, чий апельсин більший?

— Авжеж, поміркувала, — каже бабця. — Михайликів був у п'ять разів більший за твій. Його апельсин он скільки діток їли! А твого вистачило тільки тобі.

Віра Карасьова

Запитання для уважного читача.

1. Що очікував почути від бабусі Валерчик?

2. Чому бабуся вирішила сказати, що апельсин Михайлика — більший?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Засоба́кали га́вки,
закиця́кали ня́вки,
зажа́бали ква́ки,
зака́чкали кря́ки,
закозя́кали ме́ки,
забара́нили бе́ки,
за зірки́ сховалось небо,
перестав усе, як треба.

Тетяна Лисенко

Прочитай вірш.

Навпаки́йко

Цей малий Сергійко —
хлопчик-навпакійко.
Зранку і до ночі
каже він: «Не хочу!»
Вже замучились батьки —
все він робить навпаки.

Осінь, дощ, калюжі, вітер,
повдягали куртки діти,
повзували чобітки,
а Сергійко — навпаки:
шорти з шафи витягає
та сандалики взуває.

Ніч настала, треба спати,
починає він стрибати.
Кожен вечір хлопчик каже,
що у ліжко він не ляже.
І навчились мама й тато
Навпакійком керувати:
зробить хлопчик залюбки́
те, що просять, навпаки.

«Хліб не їж, залиш для мишки!» —
проковтне увесь до кришки.
«Молока не пити зранку!» —
випиває махом склянку.
«Не складай свої машинки!» —
прибере їх за хвилинку.

Дуже просто з ним справлятись.
Став він стригтись і купатись,
їсти, спати, руки мити,
те, що треба, те й робити.
Бо придумали батьки
вчити сина навпаки!

За Тетяною Лисенко

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Чому Сергійка називали Навпакійком?

2. Коли Сергійко почав робити те, що треба?

3. Знайди і прочитай рядки, які відповідають малюнкам.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Сказала Миша своїм Мишенятам,
щоб слухалися матері як слід.
Щоб із нори не сміли виглядати,
бо поруч ходить страхолюдний Кіт.
А Мишенята й чути не хотіли,
вони Кота за хвостика ловили.

Микола Сингаївський

Прочитай казку. Придумай свій заголовок.

Мишка, Кіт і гарбуз

Якось надвечір упіймав Кіт Мишку.

— Що зі мною буде? — забідкалася Мишка.

— З'їм тебе! — сказав Кіт.

— А що ти сьогодні їв на сніданок?

— Мишу.

— А на обід?

— Теж мишу, — муркнув Кіт і примружив зелені очі. — А на вечерю будеш мені ти.

— Ой, як нерозва́жливо! — похитала головою Мишка. — Ти безпере́рвно їси одна́кову їжу. От і заподієш своєму здоров'ю шкоду. Тобі неодмінно треба покуштувати чогось іншого. Ну хоч би й гарбуза́.

Кіт злякався за своє здоров'я і сказав:

— Гарбу́з великий. Як його їсти?

— Віднеси мене до гарбуза, — мовила Мишка. — І я охоче тобі покажу.

Кіт узяв Мишку за шкіру й поніс.

— Тільки не думай, що я відпущу тебе, — мовив він суворо. — Після гарбуза все одно візьмуся за тебе.

— Будь ласка, — посміхнулась Мишка. І почала показувати, як їдять гарбуз.

Кіт незчувся, як Мишка прогризла дірку й ша́снула в гарбуз.

— Ов-ва! — здивувався він. — Гарбуз проковтнув Мишку! Добре, що я не став його їсти. А то він би ковтнув і мене.

Ено Рауд, естонський письменник

Запитання для уважного читача.

1. Чи розумієш ти, що означають слова ***кмітливий*** і ***нерозважливо***?

2. Кого з персонажів казки можна назвати кмітливим?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом зі Щебетунчиком.

Їду, їду на коні,
а мурашка — на мені.
Геть мені не важко
так везти мурашку,
бо я їду на коні,
а мурашка — на мені.

Станіслав Шаповалов

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Маленька мура́ха

Якось Петрусь із Мишком натра́пили на мура́шник. Височе́нький такий, аж не віриться, що його збудували дрібне́нькі кома́шки.

— Ого, який великий, — сказав Петрусь.

— Та де там великий, — заперечив Мишко.

Він завжди заперечував щось Петрусе́ві, аби показати, що більше знає.

— А які ці комахи ду́жі!

— Та які вони дужі? Самих он ледве видно, — вів своєї Мишко.

— Ні, ти тільки глянь. Травинку тягне в п’ять разів більшу за себе.

— Скільки там тої травинки, — не здавався Мишко. — Сама за вітром летить.

— А ця! Подивися: білу подушечку тягне, — дивувався Петрусь.

— Теж мені подушка, не бíльша зернини. Та менших комах, ніж оці, й не буває.

— І бачить, куди треба тягти́.

— Та в них і очей немає! — не вгава́в Мишко.

Саме тут якась із мурах залізла Мишкові під холо́шу і так кусну́ла, що він аж підскочив.

— Ого, як гризну́ла! — скрикнув Мишко.

— Та де там, — усміхнувся Петрусь. — Мура́хи такі маленькі, що в них і зубів немає.

Василь Шкляр

Запитання для уважного читача.

1. Чому Мишко все заперечував?

2. Після якого випадку Петрусь заперечив Мишкові?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Євгена Юхниці.

Посварився з братиком
і один гуляю,
бо у грі «Піратики»
він перемагає…
Заберу свисточок,
човники і крейсери!
Граю сам в куточку!
Тільки щось не весело…

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Новий велосипед

Левко́ приїхав на майданчик на новому велосипеді. Відразу його оточили діти.

— Дай проїхатись, — просять.

— І мені, і мені…

— Нікому не дам, — відмахнувся Левко. — Я ще й сам не накатався…

І закружляв навколо квітника, гучно сигналячи.

А хлоп’ятам ще дужче закортіло проїхатися на новóму велосипеді.

— Дай спробувати, — не відставали вони. Левко і слухати не хотів — їздив сам. Просили, просили діти та й почали розходитись.

Врешті набридло Левкові кататися. Відвіз велосипед додому, а сам знову вибіг на майданчик. Підійшов до гойдалки.

— Зупиніть, і я сяду, — просить він.

Хлоп’ята ніби й не чули — ще дужче розгóйдувалися. Образився Левко, підійшов до дівчаток — вони в піску гралися. Але й ті не звернули на нього увагу. Тільки хтось проказав:

— Іди, катайся на своєму велосипеді…

Микола Стеценко

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Як думаєш, чому діти не захотіли гратися з Левком?

2. Прочитай, як діти сторонилися Левка.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Валерія Гужви.

До всіх сердець, як до дверей,
є ключики малі.
Їх кожен легко підбере,
якщо йому не лінь.
Ти, друже, мусиш знати їх,
запам'ятать неважко:
маленькі ключики твої —
«Спасибі» і «Будь ласка».

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Є на світі чарівні́ слова

Дня не буває, щоб Сашко з кимось не побився або не посварився.

А вчора на перерві його ненаро́ком штовхнув Петрик. Петрик — хлопчик спокійний, нікого не кривдить, не ображає. Ох і розсердився Сашко. Розкричався і вже заніс над головою Петрика кулак. Але в цю мить почув:

— Вибач, будь ласка, я не навми́сне.

Ніби якась стороння сила зупинила Сашків кулак. І злість десь поділася.

— Що зі мною? — подумав він. — Що на мене так подіяло?

А Петрик поглядає на нього своїми блакитними очима так винувато, що Сашко мимоволі обняв його.

— Та нічого, мені не бóляче, ходімо до вікна.

За вікном на клені годівниця для пташок. Школярі наповнюють її крихтами хліба, різним насінням. Вони люблять пернатих друзів.

— Поглянь, — каже Петрик, — сьогодні сорока з горобцями снідає.

— І не ображає слабших, — подумав Сашко. — Мабуть, пташки теж уміють дружити. Слова гарні пташині знають. Подібні до тих, які сказав Петрик.

За Марією Бабенко

Запитання для уважного читача.

1. Чому розлючений Сашко став раптом добрим?

2. Чому ввічливі слова називають чарівними?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Грицька Бойка.

Чому цуцик у муці́?
Він хотів спекти млинці.
Та собача вдача
дуже нетерпляча:
лиш розбовтав тісто —
з'їв його все чисто!

Прочитай казку. Придумай свій заголовок.

Умій почекати

Жили собі брат і сестра — Півник і Курочка.

Побіг Півник у садок та й почав клювати зеленісіньку смородину. А Курочка й каже йому: — Не їж, Півнику! Почекай, поки смородина достигне.

Півник не послухався. Наклювався так, що насилу додому дійшов.

— Ох! — кричить. — Боляче мені!

Напоїла Курочка Півника м'ятою, — і пройшло. Видужав Півник, пішов у поле. Бігав, спітнів і побіг пити холодну воду.

А Курочка йому гукає: — Не пий, братику, почекай, поки прохолонеш!

Не послухався Півник, напився холодної води. І почала його трусити лихоманка. Побігла Курочка до лікаря. Прописав лікар гірки́х ліків. Довго пролежав Півник у ліжку.

Поки видужав, уже й зима настала. Річка льодом укрилася.

Схотілося Півникові на ковзанах покататись. А Курочка й каже йому:

— Ой, почекай, Півнику! Дай річці зовсім замерзнути.

Не послухався Півник. Покотився по льоду́. Лід проломився, а Півник — шубовсть у воду! Тільки його й бачили.

Костянтин Ушинський

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Скільки разів не послухав Півник Курочку?

2. Прочитай ту частину казки, яка відповідає малюнку.

3. Придумай інший кінець казки.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Бориса Списаренка.

Прилетіло сонечко
на мою долонечку —
крильця червоненькі,
цяточки чорненькі.
По всіх пальчиках ходило,
з мізинчика полетіло.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Коник і Сонечко

Повзла Мурашка помі́ж трави́.

Коли це бачить — тінь від стеблини якась незвична, широка надто. Підвела вона голову: якесь звірятко сидить на стеблі і дивиться зверху на неї.

— Ти хто? — запитала Мурашка.

— Коник, — відповіло їй звіря.

— Дивно, — подумала Мурашка. — Невже коні такі малі?

Раніше вона чула, що коні дуже-дуже великі, немов гора, і страшенно сильні. А цей ось — зовсім маленький. Чи, може, він іще не виріс?

— А ти іржати вмієш? — недовірливо запитала Мурашка.

— Ая́кже, вмію. От послухай!

І Коник засюрчав тоненьким голоском:

— Црі-црі-црі-і-і!

На ту хвилину якраз нагоди́лося Сонечко.

— Ха-ха-ха, — засміялося воно. — Хіба коні так іржуть?

— А як же? — розгубився Коник.

— У справжніх коней голос ду́жий. І ходять вони по землі, а не лазять по стеблині.

— Так і ти ж не сяєш, як справжнє сонце. Проте звешся Сонечком.

— Але я таке ж червоне, як і те, що світить.

— А я — зелений, — гордо заявив Коник.

— Ото ж бо й воно, що зелений. Справжні коні ніколи не бувають зеленими…

За Василем Моругою

Запитання для уважного читача.

1. Що здивувало Мурашку, коли вона познайомилася з Коником?

2. Що спільного в Коника і коня, Сонечка і сонця?

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш Євгена Гуцала.

— Звідки дощ іде?
— Із неба!
— Де іде той дощ?
— Де треба.
Без дороги ходить скрізь —
через поле, через ліс.
— А чи є у нього ноги?
— Та нащо дощеві ноги,
коли ходить без дороги!

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Іди, іди, дощику!

Купила мама Васи́лькові гу́мові чоботи. А взути їх ні́як: сонячно, сухо. І дощ іти не квапиться. Дрімає собі у хмарині.

Поприміряв Василько чоботи, та й подався до тополі.

— Дощику, — гукає, — іди, щоб калюжі були! У мене нові́ чоботи, хочеться походи́ти.

А дощик ніби й не чує. Вернувся Василько додому, нудьгує.

А на вулиці Мирослава з по́дружками.

— Чого ти, Васильку, похнюпився?

— Та… не можу дощу дочекатися.

— Ой, чи ти ж умієш його кликати?

— Чом не вмію? Іди, кажу, бо всі тебе ждуть…

— Хіба так? — засміялася Мирославка. — Дощ он як треба кликати:

Іди, іди, дощику,
зварю тобі борщику
в поли́в'янім горщику,
винесу на дуба,
покличу голуба.
Голуб буде пити,
дощик буде лити!

Дощик почув, з-за хмарини виглянув.

— Гарно ви співаєте! І танцюєте... Я теж так хочу!

Та як припу́стить! А чобітки гумові в хаті залишились. І хай собі. Калюжі теплі, по таких можна й босо́ніж!

За Зіркою Мензатюк

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Чому Василько хотів, щоб пішов дощ?

2. Поясни, як ти розумієш такі слова:

Дощ як припустить!

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Помічниця

Я у мами помічниця.
Мамі я допоможу́:
на столі поприбираю,
квіти на вікні поллю.
Тільки трошки ще пограюсь.
Потім… Завтра все зроблю.

За Наталею Бутук

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

За́раз

Прокинулась якось Маринка в неділю. Одягнулась і давай бавитись ляльками.

Мама каже:

— Ти, доню, спершу ліжко застели, вмийся, а тоді вже грайся.

А Маринка на те:

— Зараз, матусю, — і знову грається.

«Напевно не розуміє наша донечка цього слова», — подумала мама. І каже татові:

— Може, сьогодні поїдемо в зоопарк?

Як почула те Маринка, зраділа.

— Ой, мамочко, як добре ти надумала! Давай швидше снідати й поїдемо.

— Зараз, — відказала спокійно мама і пішла до кухні. І Маринка за нею на кухню подала́сь.

— Мамусю, ми скоро будемо снідати?

— Зараз, доню, — знову відповідає мама.

Маринка просить маму бант зав'язати, платтячко ви́прасувати. А мама на те — зараз та зараз.

Дуже прикро стало малій Маринці, розрю́мсалась.

— Чого це ти плачеш? — питає тато.

— Я маму стільки просила. А вона все відповідає, що зараз, і нічого не робить…

— А я чув, що «зараз» — це «потім».

— Хто ж тобі таке сказав? — дивується Маринка.

— А твоє незастелене ліжко, розкидані ляльки, непри́брані звечора фарби…

Витерла Маринка кулачками сльози і сказала:

— Я, татуню, зараз усе приберу. — І швиденько прибрала.

Тут мама вже не барилась. Загадково посміхаючись, подала снідати.

А незабаром усі поїхали в зоопарк.

За Олегом Буценем

Запитання для уважного читача.

1. Як думаєш, чому мама не поспішала виконувати прохання Маринки?

2. Чому тато сказав, що слово «зараз» означає «потім»?

3. Чому, подаючи сніданок, мама загадково посміхалася?

Прочитай приказки. Поясни, як ти їх розумієш.

Не відкладай на завтра те,
що можна зробити сьогодні.

Зробив діло — гуляй сміло.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай скоромовку разом зі Щебетунчиком.

Круглий ґудзик розгойдався,
із ниточки обірвався.
Чорна ґава з міста йшла,
того ґудзика знайшла.
— Гарний ґудзик, далебі!
Я візьму його собі.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Казка про ґудзик

У малого Артемка була сороч́ечка. Така зру́чна, що хлопчик носив її найчасті́ше. І мала вона ґудзики на рукавах. Малюк їх не дуже любив.

Одного разу Артемко знову одягнув улюблену сорочечку. Узяв ґудзика на рукаві, щоб покрутити. Та раптом той відірвався й упав на підлогу.

За мить малюк уже забув про пригоду. Він побіг по смугастого м'ячика. Зачепив ніжкою відірваного ґудзика, і той закотився під диван.

Увечері матуся помітила згубу.

— У тебе ґудзичок відірвався. Ти його не бачив?

— Ні, — сказав Артемко, позіхаючи.

Наступного ранку мама почала пошуки. Але ґудзичка ніде не було.

Та коли почала замітати коло дивана, за віником викотився загублений ґудзик.

Через якусь годинку мама Артемка вже пришивала ґудзика до сорочечки.

Який же радий був хлопчик, коли всі зелені ґудзички були на місці. Тепер він не крутив їх, а легенько погладжував.

За Марією Солтис-Смирновою

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Як ставився Артемко до ґудзиків на початку тексту і в кінці?

2. Знайди в тексті і прочитай, як ґудзик відірвався і як знайшовся.

Читаю і розповідаю

Починаємо з розминки!

Прочитай вірш разом із Читалочкою.

Дощик чисто,
дощик чисто
умиває наше місто.
Умиває він тополькі,
і травичку, і квітки.
І розкриті парасольки,
і барвисті парасольки
під дощем немов грибки.

Надія Кир'ян

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Кольоровий дощик

Була в однієї матусі донечка, маленька і чепурне́нька. Але мала вона дуже непосидючий характер. І п'ять хвилин Жанночка не сиділа на місці.

Одного ранку із затягнутого хмарами неба падав дощ. І маленька не знала, чим зайнятись. Тоді мама дістала скриньку і сказала:

— Це чарівна́ скринька. З її допомогою ми зробимо свій дощик.

У скриньці лежали кольоровий папір, ножиці і клей.

— Зараз будемо хмару робити, — повідомила матуся. Але в її руках папір сірого кольору перетворився лише на тоненькі смужечки.

— Нема хмаринки! — розгубилась Жанночка. Мама усміхнулась і почала скручувати паперові смужки. Одну, другу, третю... Зупинилась лише тоді, коли накрутила десяток чи навіть трохи більше. А донечка сиділа тихенько і заворóжено спостерігала.

— Давай клей! — сказала мама.

Тепер робота кипіла в чотирьох руках. Жанночка подавала, матуся клеїла.

— Ура, хмарка! — зраділа дівчинка. — А дощик буде?

Тепер кольорові смужечки з паперу перетворювались на спіральки-краплинки і клеїлись під хмаркою. Три жовтенькі крапельки, дві блакитні, три оранжеві, дві зелені. І стільки ж фіолетових лягали дощови́ми ці́вками.

— Який гарний і веселий дощик! — вигукнула дівчинка.

— А сонечко збоку зробимо? Чи квіточку? Може, метелика? — запитувала мама.

Тільки Жанночка вже не чула. Вона взяла свій дощик і понесла́ його до вікна.

Може, й там уже йде такий яскравий.

За Марією Солтис-Смирновою

Запитання і завдання для уважного читача.

1. Чому мама з донечкою вирішили робити дощик?

2. Чим виготовлений дощик відрізнявся від справжнього?

Гарного тобі відпочинку влітку!

Навчальне видання

ПОНОМАРЬОВА Катерина Іванівна

Українська мова. БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

(відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *І. В. Красуцька*
Редактор *І. В. Красуцька*
Головний художник *І. П. Медведовська*
Технічний редактор *Е. А. Авраменко*
Коректор *С. В. Войтенко*

Малюнки художників: ***Н. В. Кущ-Батюк, Л. Л. Резнікової***

Використано світлину *С. Клименка*,
матеріали сайту «Весела абетка» (www.abetka.ukrlife.org)

Формат 70x100 $^{1}/_{16}$. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 10,368 + 0,324 форз.
Обл.-вид. арк. 10,1 + 0,00 форз.
Зам. №
Наклад 127000.

ТОВ «Український освітянський видавничий центр “Оріон”»
Свідоцтво «Про внесення суб’єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: вул. Миколи Шепелєва, 2, м. Київ, 03061
www.orioncentr.com.ua

Віддруковано
ТОВ «МОНОЛІТ-ДРУК»
вул. Новокостянтинівська, 2А, м. Київ, 04080
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи
ДК № 6043 від 27.02.2018 р.

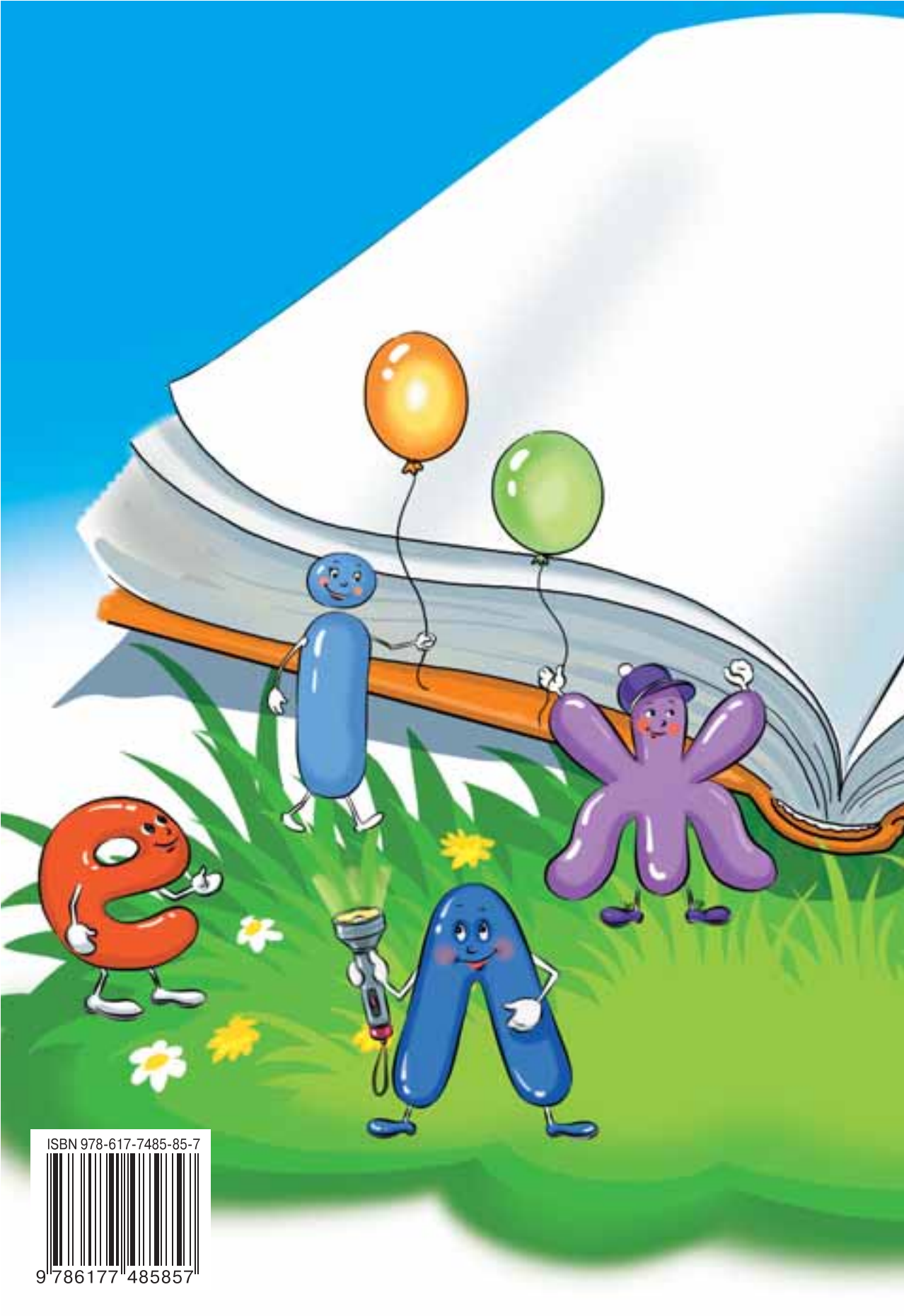

ISBN 978-617-7485-85-7
9 786177 485857